

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ersättning till statsanställda för olycksfall som inträffat under förhållanden som hänför sig till distansarbete

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ersättning till statsanställda för olycksfall som inträffat under förhållanden som hänför sig till distansarbete (RP 122/2022 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Jarmo Huotari, finansministeriet
- lagstiftningsråd Riitta Haapasaari, justitieministeriet
- konsultativ tjänsteman Kirsi Terhemaa, social- och hälsovårdsministeriet
- chef för juridiska ärenden Pekka Syrjänen, Statskontoret
- förhandlingschef Markku Kojo, Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf
- sakkunnig i arbetslivsfrågor Tuula Haavasoja, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- utrikesministeriet
- försvarsministeriet
- Republikens presidents kansli
- Folkpensionsanstalten
- Besvärdsnämnden för olycksfallsärenden
- Fackförbundet Pro rf
- Finlands näringsliv rf
- Ålands lagting.

Inget yttrande av

- riksdagens kansli
- Skatteförvaltningen.

Betänkande FvUB 26/2022 rd

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att det stiftas en lag om ersättning till statsanställda för olycksfall som inträffat under förhållanden som hänför sig till distansarbete. Det är fråga om en ny lag. Enligt den föreslagna lagen ska statens tjänstemän och arbetstagare ersättas för olycksfall i arbetet som inträffat i distansarbete i sådan verksamhet som hänför sig till arbetet. Olycksfall i distansarbete ska ersättas på samma sätt som andra skadefall som betraktas som olycksfall i arbetet, dock med vissa begränsningar som framgår av lagen.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2023.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Regeringen föreslår att det stiftas en lag om ersättning till statsanställda för olycksfall som inträffat under förhållanden som hänför sig till distansarbete. Syftet är att i fråga om ersättning för olycksfall i arbetet som inträffar i distansarbete ge statsanställda samma ställning som de som är anställda hos arbetsgivare som ordnat frivilligt försäkringsskydd för olycksfall i distansarbete. Genom den föreslagna lagen kompletteras den gällande regleringen om olycksfall i distansarbete och förbättras försäkringsskyddet för statsanställda.

Enligt propositionsmotiven arbetar cirka 60 procent av statens över 70 000 anställda i uppgifter som åtminstone delvis kan skötas som distansarbete. År 2026 kommer uppskattningsvis hälften av tjänstemännens arbetstid att utföras som distansarbete. Digitaliseringen av samhället gör det möjligt för staten att i allt högre grad sköta sina arbetsuppgifter oberoende av plats.

Staten försäkrar inte sin personal, utan olycksfall och yrkessjukdomar hos dem som står i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande till staten ersätts med statliga medel enligt bestämmelserna i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015). Ett olycksfall som inträffat i samband med arbetet ersätts också vid distansarbete med stöd av den gällande lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Genom den föreslagna lagen utvidgas detta skydd i fråga om statsanställda. I fortsättningen ger skyddet ersättning för olycksfall som inträffat på distansarbetsplatsen i något annat sammanhang än i samband med arbetet i sådan verksamhet som vanligen hänför sig till arbetet. Under vissa förutsättningar ersätts också ett olycksfall som har drabbat den statsanställda utanför området för distansarbetsplatsen. Utskottet understryker att för att ett olycksfall i distansarbetet ska ersättas ska det, på det sätt som närmare beskrivs i propositionen, ha inträffat i samband med att arbete utförs eller med förflyttning från ett ställe till ett annat på grund av arbetet.

Enligt utskottets uppfattning är avsikten att olycksfall som inträffat i distansarbete i princip ersätts enligt samma principer som olycksfall som inträffat i närarbete. De föreslagna bestämmelserna innebär att ersättning ges också till exempel vid olycksfall som inträffat under pauser i distansarbetet, under samma förutsättningar som olycksfall som inträffat på arbetsplatsen. Utskottet konstaterar för tydlighetens skull att olycksfall i arbetet i samband med motion också i fortsättningen behandlas som olycksfall i arbetet enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

Betänkande FvUB 26/2022 rd

Som distansarbetsplats betraktas enligt 5 § 1 mom. i lagförslaget ett för utförande av arbete lämpat utrymme som inte tillhandahålls av arbetsgivaren och där den anställda enligt arbetsgivarens anvisningar får utföra sina tjänsteåligganden eller arbetsuppgifter. Av propositionsmotiven framgår att distansarbete utomlands i regel inte är tillåtet för statstjänstemän. Det skulle alltså vara ytterst exceptionellt att den föreslagna lagen tillämpas på distansarbete utomlands.

I lagförslaget fastställs tidsmässiga begränsningar för ersättningar som betalas för olycksfall i distansarbete. Endast beloppet för ersättning för bestående men är begränsat.

År 2019 anmäldes sammanlagt 18 olycksfall i distansarbete till Statskontoret. Av dessa har fem ersatts. År 2020 var motsvarande siffror 58 och 12 och år 2021 sammanlagt 94 och 23. De föreslagna bestämmelserna bedöms i någon mån öka antalet anmälda olycksfall. Beloppet av de ersättningar för olycksfall som Statskontoret betalar har särskilt när det gäller de som arbetar med administrativa uppgifter minskat avsevärt under statsförvaltningens omfattande rekommendation om distansarbete. I distansarbete inträffar färre olycksfall än i arbete på den ordinarie arbetsplatsen och de skador som orsakas av olycksfall i distansarbetet är i allmänhet lindrigare än de skador som orsakas av olycksfall som har samband med arbetet på den ordinarie arbetsplatsen.

De ersättningsutgifter som orsakas av utvidgningen av olycksfallsskyddet uppskattas vara under 100 000 euro per år. Ersättningsbeloppet för ett enskilt skadefall beror ändå på skadans art och därför kan det på årsnivå uppstå stor variation i ersättningsbeloppet. Utskottet konstaterar att det föreslagna förfarandet för ändringssökande motsvarar det förfarande som föreskrivs i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Besvärssärendena bedöms inte öka nämnvärt. Utskottet anser ändå att det är viktigt att följa konsekvenserna av den föreslagna lagstiftningen.

Sammantaget sett anser utskottet propositionen vara behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker lagförslaget med de ändringar som framgår av detaljmotiveringen.

DETALJMOTIVERING

1 §. Tillämpningsområde. Utskottet har fått ett yttrande från Ålands lagting om att ställningen för lagtingets ledamöter hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. Utskottet föreslår utifrån inkommen utredning att den föreslagna lagen inte ska tillämpas på ledamöter i Ålands lagting, vilket förutsätter att 4 punkten ändras. Utskottet konstaterar dock att enligt 8 § 7 punkten i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas lagen också på ledamöter i Ålands lagting. Enligt uppgift har inga ersättningsansökningar enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar inkommit till Statskontoret från Åland. Förvaltningsutskottet föreslår inte att lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar ändras i detta sammanhang, utan eventuella behov av ändringar i lagen bör utredas separat.

2 §. Begränsningar av tillämpningsområdet och avdrag från ersättningar. Sakkunniga har påpekat att det i propositionen inte föreslås några bestämmelser om kalkylmässiga avdrag från dagpenning som betalas med stöd av den föreslagna lagen eller från rehabiliteringspenning som betalas under dagpenningsperioden. Utskottet föreslår att 3 mom. preciseras så att det från dagpenning, rehabiliteringspenning och olycksfallspension som betalas på grund av olycksfall i dis-

Betänkande FvUB 26/2022 rd

tansarbete enligt den föreslagna lagen görs motsvarande avdrag som görs på grundval av fritidsförsäkring enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Avdraget görs från ersättningens grundbelopp och först därefter dras den lön för sjukdomstiden av som arbetsgivaren betalar.

Utskottet föreslår att paragrafen kompletteras med ett nytt 4 mom. med bestämmelser om prioriteringsordningen mellan ersättning som betalas till följd av olycksfall i distansarbete och ersättning som betalas enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004). Från sjukvårdsersättningen görs enligt utskottets förslag avdrag för den ersättning som med stöd av sjukförsäkringslagen betalats till den skadade för samma skadefall, om en sådan redan har betalats för skadefallet. Om sjukvårdsinrättningen fakturerar Statskontoret direkt för vården och behandlingen, betalas fakturan i sin helhet utan avdrag. Det minskar också Statskontorets administrativa börda för utövande av regressrätten.

15 §. Annan tillämpning av lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Utskottet gör en teknisk korrigering i förteckningen i 1 mom.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 122/2022 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ersättning till statsanställda för olycksfall som inträffat under förhållanden som hänförs till distansarbete

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på den som utför arbete

- 1) i tjänsteförhållande enligt statstjänstemannalagen (750/1994),
- 2) i arbetsavtalsförhållande till staten enligt 1 kap. 1 § i arbetsavtalslagen (55/2001),
- 3) i tjänsteförhållande enligt lagen om riksdagens tjänstemän (1197/2003),

Betänkande FvUB 26/2022 rd

4) som republikens president, medlem av statsrådet, tjänsteman vid republikens presidents kansli, riksdagens justitieombudsman eller biträdande justitieombudsman **eller** riksdagsledamot ~~eller ledamot av Ålands lagting.~~

2 §

Begränsningar av tillämpningsområdet och avdrag från ersättningar

Denna lag tillämpas inte på sådana personskador för vilka den som avses 1 § har rätt till ersättning med stöd av lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015).

Från ersättningar enligt denna lag dras sådana ersättningar av som den skadade för samma skada har rätt till enligt patientförsäkringslagen (948/2019), trafikförsäkringslagen (460/2016) eller lagen om ansvar i spårtrafik (113/1999).

På sådan dagpenning och sådan rehabiliteringspenning för dagpenningsperioden som betalas med stöd av denna lag görs ett kalkylerat avdrag enligt 202 § 1 mom. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Från olycksfallspension eller rehabiliteringspenning för olycksfallspensionsperioden dras det av delinvalidpension, rehabiliteringsstöd eller invalidpension och därpå följande ålderspension som enligt arbetspensionslagarna betalas till den skadade för samma skada och samma tid.

På sjukvårdsersättning görs ett avdrag för den ersättning som den skadade får för samma skadefall med stöd av sjukförsäkringslagen (1224/2004). (Nytt 4 mom.)

3 §

Skadefall som ersätts

Som skadefall enligt denna lag ersätts statsanställdas olycksfall vid distansarbete.

4 §

Bedömning av medicinskt orsakssamband samt olycksfall och väsentligt förvärrande av skada eller sjukdom till följd av olycksfall

På bedömning av medicinskt orsakssamband, på olycksfall och på väsentligt förvärrande av skada eller sjukdom till följd av olycksfall tillämpas vad som föreskrivs i 16, 17 och 19 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

5 §

En statsanställds distansarbetsplats och en statsanställds olycksfall i distansarbete inom området för distansarbetsplatsen

En statsanställds distansarbetsplats är ett för utförande av arbete lämpat utrymme som inte tillhandahålls av arbetsgivaren och där den anställda enligt arbetsgivarens anvisningar får utföra sina tjänsteåligganden eller arbetsuppgifter.

Betänkande FvUB 26/2022 rd

En statsanställds olycksfall i distansarbete är en plötslig, oförutsedd händelse som orsakas av en yttre faktor och leder till en skada eller en sjukdom hos den anställda, och som inträffat inom området för distansarbetsplatsen i sådan verksamhet som vanligen hänför sig till arbetet men i något annat sammanhang än i samband med arbetet.

6 §

En statsanställds olycksfall i distansarbete utanför området för distansarbetsplatsen

En statsanställds olycksfall i distansarbete är också ett olycksfall som har drabbat den statsanställda utanför området för distansarbetsplatsen i verksamhet som vanligen hänför sig till följande förhållanden:

- 1) en resa mellan bostaden eller arbetsplatsen och distansarbetsplatsen eller en för utförande av arbetet nödvändig resa mellan distansarbetsplatser,
- 2) en sedvanlig mat- eller rekreationspaus och en resa i direkt anslutning till den i närheten av distansarbetsplatsen,
- 3) en sedvanlig resa för ordnande av barndagvård från bostaden eller distansarbetsplatsen till vårdplatsen eller tillbaka samt en mindre avvikelse från den kortaste färdrutten för besök i en dagligvarubutik eller av någon annan med dem jämförbar orsak.

7 §

Ersättning för sjukvård

På ersättning för sjukvård tillämpas 36–39 och 42–49 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

På ersättning för rese- och inkvarteringskostnader som hänför sig till sjukvård tillämpas 50 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

Ersättning för sjukvård betalas dock under högst två år från det att skadefallet inträffade.

8 §

Ersättning för vissa föremål som varit i personligt bruk

På ersättning för föremål som skadats i samband med skadefall tillämpas 54 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

9 §

Dagpenning och olycksfallspension

På dagpenning tillämpas 56–62 och 81 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

På olycksfallspension tillämpas 63, 64 och 66 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Olycksfallspension betalas dock under högst ett år från det att dagpenningsperioden löpte ut.

Betänkande FvUB 26/2022 rd

10 §

Arbetsprövning och rehabiliteringspenning som betalas för tiden för arbetsprövning

För att stödja återgång till arbete kan rehabiliteringspenning betalas till den skadade för tiden för arbetsprövning. För samma tid har den skadade inte rätt till dagpenning eller olycksfallspension.

I fråga om bestämmande av rehabiliteringspenningens belopp tillämpas 69 § 2 mom. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

Betalningen av rehabiliteringspenning upphör dock senast när det har gått två år från skadefallet.

11 §

Bestående men

Ersättning för bestående men betalas för bestående allmänt men av en skada eller en sjukdom som beror på ett skadefall. På menersättning, bestämmande av invaliditetsklass och invaliditetsklassificering tillämpas 83–85 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. För ett bestående men i invaliditetsklass 20 betalas som engångsersättning 65 000 euro och för ett partiellt bestående men som engångsersättning så många tjugondelar av detta ersättningsbelopp som invaliditetsklassen utvisar. Om invaliditetsklassen stiger med minst en klass på grund av att skadan eller sjukdomen förvärrats, ska ersättningsbeloppet ändras så att det motsvarar ändringen av invaliditetsklassen.

Ersättning för bestående men ska yrkas senast fem år från det att skadefallet inträffade.

Det penningbelopp som nämns i 1 mom. justeras årligen med den lönekoeficient som avses i 96 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006). Det justerade penningbeloppet avrundas till närmaste hela tusental euro.

12 §

Begravningshjälp och kostnader för att transportera den avlidna

På betalning av begravningshjälp och ersättning för kostnader för att transportera den avlidna tillämpas 109 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

Begravningshjälp betalas dock inte och kostnader för att transportera den avlidna betalas inte heller om den skadade avlider efter det att fem år har gått från skadefallet.

13 §

Behörig försäkringsanstalt

Statskontoret är behörig försäkringsanstalt i ersättningsärenden som hör till tillämpningsområdet för denna lag.

Betänkande FvUB 26/2022 rd

14 §

Anmälan om olycksfall i distansarbete

Personen i fråga ska anmäla ett olycksfall i distansarbete till arbetsgivaren genast när det är möjligt med hänsyn till omständigheterna.

Arbetsgivaren ska anmäla ett olycksfall i distansarbete till Statskontoret senast tio vardagar från det att arbetsgivaren fick kännedom om skadefallet. Statskontoret ska fastställa ett formulär för anmälan.

Ersättningsärendet ska dock väckas senast ett år från skadedagen.

15 §

Annan tillämpning av lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, ska lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på i denna lag avsedda ärenden enligt följande

- 1) vad som i 112 § i den lagen föreskrivs om hur ett ersättningsärende ska väckas,
- 2) vad som i 15 kap. i den lagen föreskrivs om parter och rätt att föra talan vid handläggning av ett ersättningsärende,
- 3) vad som i 16 kap. i den lagen, med undantag för 123, 125 och 126 §, föreskrivs om försäkringsanstaltens förfarande i ersättningsärenden,
- 4) vad som i 17 kap. i den lagen, med undantag för 129 §, föreskrivs om förfarandet i fråga om den skadade och andra ersättningssökande i ersättningsärenden,
- 5) vad som i 18 kap. i den lagen, med undantag för 139–142, 142 a, 143 och 145 §, föreskrivs om hur ersättning ska betalas,
- 6) vad som i 19 kap. i den lagen, med undantag för 153–155 §, föreskrivs om inverkan på handläggningen av ersättningsärenden av att skyldigheter försummas.

På ärenden som avses i denna lag tillämpas dessutom vad som föreskrivs i 250 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar om begränsning av den registrerades rätt, i 252 § i den lagen om rätten för en försäkringsanstalt och en besvärinstans att få uppgifter, i 255 § i den lagen om försäkringsanstaltens rätt att lämna ut uppgifter, i 263 § i den lagen om riktigheten och sekretessen hos uppgifter som lämnas ut, i 264 § i den lagen om teknisk anslutning, i 265 § i den lagen om avgiftsfrihet för uppgifter, i 266 § i den lagen om ersättning som ska betalas för uppgifter om hälsotillstånd, i 268 § i den lagen om justering av penningbelopp och ersättningar med arbetspensionsindex och lönekoeficient, i 269 § i den lagen om avrundning av belopp, i 270 § i den lagen om regressrätt för försäkringsanstalten, i 273 § i den lagen om förhör av vittnen, i 274 § i den lagen om jäv, i 275 § i den lagen om skyldighet att bevara handlingar, i 275 a § i den lagen om maskinell underskrift av beslut, i 276 § i den lagen om överförings- och utmätningsförbud och i 277 § i den lagen om olycksfallsombudsman.

Betänkande FvUB 26/2022 rd

16 §

Statskontorets regressrätt

Den skadelidandes rätt till ersättningar som betalats till den skadade i enlighet med 2 § 2 och 3 mom. övergår till Statskontoret till den del Statskontoret har betalat ersättning.

17 §

Sökande av ändring, tid för sökande av ändring och verkställighet av beslut

En part som är missnöjd med Statskontorets beslut får överklaga beslutet genom skriftliga besvär hos besvärsnämnden för olycksfallsärenden. En part som är missnöjd med ett beslut av besvärsnämndens för olycksfallsärenden får överklaga beslutet genom skriftliga besvär hos försäkringsdomstolen.

Tiden för sökande av ändring är 30 dagar från den dag då parten fick del av ett beslut av Statskontoret eller besvärsnämnden för olycksfallsärenden. Om det inte visas något annat, anses ändringssökanden ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter den dag då beslutet postades under den adress som ändringssökanden uppgett. Besvärsskriften ska lämnas till Statskontoret inom tiden för sökande av ändring. Försäkringsdomstolens beslut, om det innehåller ett avgörande i frågan om huruvida en skada, en sjukdom eller ett dödsfall berättigar till ersättning enligt denna lag eller frågan om vem som ska betala ersättningen, får överklagas hos högsta domstolen genom besvär, om högsta domstolen meddelar besvärstillstånd.

Vid överklagande av ett beslut av försäkringsdomstolen iakttas bestämmelserna om sökande av ändring i en hovrätts avgörande i 30 kap. i rättegångsbalken. Tiden för ansökan om besvärstillstånd och anförande av besvär är 60 dagar från den dag då ändringssökanden fick del av försäkringsdomstolens beslut. Statskontorets beslut ska iakttas trots ändringssökande till dess att ärendet har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut.

Ett lagakraftvunnet beslut av Statskontoret och besvärsnämnden för olycksfallsärenden verkställs på samma sätt som en lagakraftvunnen dom i ett tvistemål.

18 §

Självrättelse och överföring av besvär till en besvärsinstant

Om Statskontoret till alla delar bifaller de yrkanden som framställs i besvären, ska Statskontoret meddela ett nytt beslut i ärendet.

I det nya beslutet får ändring sökas med iakttagande av 17 §.

I fråga om överföring av besvär till en besvärsinstant tillämpas 242 § 2 och 3 mom. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

Betänkande FvUB 26/2022 rd

19 §

Besvär som kommit in efter tiden för sökande av ändring

Om en besvärsskrift eller en annan skrivelse som inom viss tid ska ges in till besvärsnämnden för olycksfallsärenden, försäkringsdomstolen eller högsta domstolen kommit in efter utgången av denna tid, kan den trots det tas upp till prövning, om det har funnits vägande skäl till dröjsmålet.

20 §

Omprövning, undanröjande av ett beslut och återkrav

På omprövning, undanröjande av ett beslut och återkrav tillämpas vad som föreskrivs i 34 kap. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

21 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors 17.11.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Mari Rantanen saf
vice ordförande Mari-Leena Talvitie saml
medlem Tiina Elo gröna
medlem Hanna Holopainen gröna
medlem Mats Löfström sv
medlem Juha Pylväs cent
medlem Matti Semi vänst
medlem Kari Tolvanen saml
medlem Heikki Vestman saml
medlem Heidi Viljanen sd
ersättare Veijo Niemi saf
ersättare Ben Zyskowicz saml.

Sekreterare var

utskottsråd Henri Helo.